

WIADOMOŚCI

ZWIĄZKU

POLSKICH ZRZESZEŃ TECHNICZNYCH

ROK II WARSZAWA, październik, listopad 1926 R. Nr. 10—11.

STOWARZYSZENIA TECHNICZNE ZRZESZONE:

Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie.

Polskie Towarzystwo Politechniczne we Lwowie.

Związek Polsk. Inżyn. Kolejow. Krakowskie Tow. Techniczne.

Stow. Elektrotechn. Polskich.

Polskie Stow. Inż. i Techn. województwa Śląskiego.

Stow. Techników w Sosnowcu.

Stow. Techników Polskich w Wilnie.

Stowarzyszenie Inżynierów i Architektów w Poznaniu.

Stow. Techników w Poznaniu.

Stowarzyszenie Techników województwa Lubelskiego.

Stowarzyszenie Inżynierów i Techników ziemi Radomskiej. Wołyńskie Stowarzyszen. Techników w Łucku.

Sekcja Techniczna Towarzystwa Wiedzy Wojskowej.

Stowarzyszenie Techników Polskich w Bydgoszczy.

Związek Techników Polskich w Częstochowie.

Stow. Techników Pomorskich w Toruniu.

Kujawskie Stowarzyszenie Techników we Włocławku.

Koło Techników w Ostrowcu.

Koło Techn. w Starachowicach.

Stow. Techników w Grudziądzu.

Stowarzyszenie Techników województwa Kieleckiego.

TREŚĆ:

Ekspertyzy techniczne sądowe, <i>Inż. K. Gnoiński</i>	A— 37
Kilka słów o Międzynarodowym Instytucie Bibliograficznym w Brukseli	A— 39
Działalność doradczą w technice	A— 41
Skorowidz alfabetyczny działów według systemu dziesiętnego	A— 43
Prorokół IV-go Zjazdu Delegatów Zw. P. Z. T.	B— 92
Skrót odczytu p. J. Rummla	B—101
Sprawozdanie Krakowskiego Tow. Technicznego	B—102
Ze Stow. Techników Polsk. w Warszawie.	B—106

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: WARSZAWA, ULICA CZACKIEGO 5

☒ Konto czekowe P. K. ☒ [O. 5878. ☒]

Prenumerata za kwartał 1 złp. Numer pojedynczy —40 gr. Numer podwójny—70 gr. Numer potr.—1 złp.

OGŁOSZENIA: 1/1 str. 100 złp., 1/2 str. 60 złp., 1/4 str. 40 złp., 1/8 str. 20 złp., 1/16 str. 10 złp.,

Członkowie Zrzeszonych Stowarzyszeń wpłacają ulgową prenumeratę przez swe Stowarzyszenia.

Skorowidz Źródeł Zakupu

Biura elektrotechniczne	Betoniarcki
Inż. K. Patzer 1	Rzewuski i S-ka 3
Węgiel	Łożyska
J. Breitkopf 2	SKF 4

KANCELARJA STOWARZYSZENIA TECHNIKÓW POLSKICH w Warszawie, Czackiego 3/5

posiada do sprzedaży następujące wydawnictwa:

- 1) Inż. K. Gnoińskiego — „Piorunochrony“ cena zł. 2.
- 2) Inż. K. Gnoińskiego — „Higjena oświetlenia elektrycznego“
cena zł. 1.
- 3) Inż. K. Gnoińskiego — „Jak należy oświetlać mieszkanie“
cena gr. 50.
- 4) Inż. K. Gnoińskiego — „Oświetlenie pomieszczeń szkol-
nych“ cena gr. 90.
- 5) S. Abzółtowskiego i J. Szczerskiego — „Czy potrzebne nam
lotnictwo“ cena zł. 2.
- 6) . . . — „Opis Huty Dnieprowskiej“ cena zł. 5.
- 7) . . . — „X-lecie Służby Bezpieczeństwa“ cena zł. 4.
- 8) Inż. S. K. Drewnowskiego — „Rząd i Przemysł“ cena zł. 1.

U W A G A. Powyższe ceny (zniżone) tylko dla Członków Związku
Polskich Zrzeszeń Technicznych.

Towarzystwo Akcyjne Zakładów Elektrotechnicznych 1

Inżynier Kazimierz Patzer

Warszawa, Aleje Jerozolimskie 9, tel. 59-46 i 59-26.

Adres telegraficzny: Kapatzer — Warszawa. Rok założenia 1903.

Budowa Elektrowni. Elektryfikacja Urządzeń Przemysłowych.
Urządzenia elektryczne o wysokim, silnym i słabym prądzie.
Dostawa wszelkich maszyn, motorów, aparatów i materiałów do powyż-
szych urządzeń z własnych składów.

Fabryka rurek izolacyjnych i artykułów elektrotechnicznych.

Skład Fabryczny: The Morgan Crucible Co., Ltd, Londyn.

Szczotki, kontakty i uszczelnienia elektrografitowe oraz wszelkie wyroby
węglowe, elektrografitowe do potrzeb elektrotechniki.

WĘGIEL DRZEWNY

SP. AKC. „HAJNÓWKA“ 2

Biurow sprzedaży:

Józef Breitkopf, Spadkobiercy

Warszawa, Jerozolimska 16, tel. 1-56

BETONIARKI 3
WINDY BUDOWLANE
TACZKI ŻELAZNE

Rzewuski i S^{KA} Fabryka
maszyn
Warszawa, ul. Ordynaska 7

S. K. F.

Szwedzkie łożyska kulkowe
Sp. z ogr. odp. 4

Warszawa, Kopernika 13 Tel. 12-41

EKSPERTYZY TECHNICZNE SĄDOWE.

Inż. Ksawery Gnoiński.

Ekspertyzy techniczne sądowe stanowią ważną dziedzinę działalności społecznej techników: opinia rzeczoznawcy ma częstokroć wpływ decydujący na rodzaj wyroku. Kto jednak miał u nas do czynienia z ekspertyzami sądowymi, odniósł zapewne wrażenie, że rzeczoznawcy są często wybierani przygodnie i że procedura ich działania nie jest dostatecznie ustalona: działają oni zazwyczaj kierując się tylko własną intuicją. Nie są oni naprz. poinformowani, czy mogą prowadzić dochodzenie prawdy bezpośrednio i czy w tym celu mają prawo badać świadków, czy oprócz kwestji czysto technicznych podlegają ich kompetencji również i zagadnienia natury techniczno-handlowej i t. p.

Dla ujednostajnienia procedury ekspertyz byłoby nieodzownem ustalenie i ujęcie w przepisy prawne przedewszystkiem następujących kwestyj: 1) sposobu powoływania i odrzucania rzeczoznawców, 2) składania przez nich przysięgi, 3) stosunku ich do żądań stawianych przez strony i czynienia propozycji, polubownego załatwienia spraw, 4) formy redakcji sprawozdania, 5) wypłaty honorarium i t. p. Nie mogę tu rozpatrywać wszystkich powyższych kwestyj, gdyż zajęłoby to zbyt dużo miejsca, pragnę tylko zwrócić na jedną z nich, która jest u nas nie dość uregulowana i nie ujednostajniona, a mianowicie na sposób powoływania rzeczoznawców.

Pod względem sposobu powoływania rzeczoznawców istnieją trzy główne systemy: system amerykański, system francuski i system mieszany. Sądy amerykańskie korzystają tylko z rzeczoznawców powoływanych przez każdą ze stron; we Francji — odwrotnie tylko same sądy wyznaczają rzeczoznawców; system mieszany polega na tem, że sąd wyznacza rzeczoznawcę, a każda ze stron — swojego.

Zwolennicy systemu amerykańskiego wskazują jako zaletę tego systemu, że każda ze stron może sobie wybrać rzeczoznawcę najbardziej dla siebie odpowiedniego i że on może więcej poświęcić czasu na zbadanie sprawy. Z drugiej strony zwolennicy systemu francuskiego twierdzą, że tylko wyznaczony przez sąd rzeczoznawca może być zupełnie bezstronny, gdyż rzeczoznawca powołany przez stronę, broni zawsze jej interesów.

Systemowi mieszanemu zarzucają, że przedłuża procedurę wynikającą z powodu różnicy zdań ze względu na ekspertyzę i kontr-ekspertyzę. Jednak ten system posiada swych zwolenników, którzy twierdzą, że jest korzystnie dla sądu mieć opinię rzeczoznawcy własnego, który spełnia równocześnie rolę superarbitra w stosunku do rzeczoznawców powołanych przez strony, gdy tymczasem w systemie francuskim rzeczoznawca pojedynczy, wyznaczony przez sąd wywiera zbyt duży wpływ na opinię sędziów.

Obowiązujące dotąd w Polsce, w trzech dzielnicach różne, procedury cywilne i kryminalne, pod względem kwestji ekspertyz sądowych, mało się różnią pomiędzy sobą.

Co do ilości rzeczoznawców procedury te dopuszczają trzech, lecz pozwalają również poprzestać na jednym. Różnica pomiędzy procedurami prawnymi obowiązującymi w trzech dzielnicach pod względem ekspertyz sądowych polega głównie na sposobie powoływania rzeczoznawców.

W byłej Kongresówce niema stałych rzeczoznawców sądowych. Rzeczoznawców proponują strony (§§ 123 i 518), na podstawie wzajemnej ugody, w liczbie trzech lub jednego. Jeżeli strony pod tym względem nie mogą przyjść do zgody, rzeczoznawców wyznacza sąd, zwracając się zazwyczaj uprzednio o przedstawienie odpowiednich kandydatów do stowarzyszeń technicznych, do politechnik, zarządów komunalnych lub do urzędów.

Na terytorjum zaś byłego zaboru austriackiego i niemieckiego istnieje instytucja stałych rzeczoznawców, uznanych przez sądy. W byłym zaborze austriackim prezes sądu czyni wybór t. zw. „znawców sądowych” i wyznacza ich na okres pięcioletni. W byłym zaborze niemieckim Izby Przemysłowo-Handlowe są powoływane do przedstawienia list kandydatów na rzeczoznawców sądowych, przy czem rzeczoznawcy techniczni są również powołani i zatwierdzani z tych list, bez zasięgnięcia opinii stowarzyszeń technicznych.

Jak widzimy sposób powoływania rzeczoznawców w Polsce jest różnorodny — w zależności od dzielnic, a i liczba rzeczoznawców nie jest ustalona: czasem wyznaczany bywa jeden, czasem trzech, a nawet pięciu.

Pod względem wyboru rzeczoznawców, przed wielką wojną, najgorzej sprawa stała w b. Kongresówce, szczególnie w sądach pokoju, gdzie o tym wyborze decydował przeważnie sekretarz sądu, który powoływał do ekspertyz swoich osobistych znajomych. Gdy tymczasem, ze względu na ważność czynności rzeczoznawcy, wybór jego nie może być kwestją przypadku, lecz winno być ustalone dokładnie, jakim warunkom winien on odpowiadać i sędziowie winni być poinformowani, gdzie odpowiednią osobę mogą znaleźć.

Rzeczoznawcę przedewszystkiem powinny cechować następujące zalety: dokładna znajomość swej specjalności, niezależność i bezstronność.

Zapoczątkowanie instytucji rzeczoznawców zapoczątkowało na terenie b. Kongresówki Koło Inżynierów Doradców i Inżynierów Rzeczoznawców (K. I. D. I. R.) przy Stow. Techn. Pol. w Warszawie, starając się zjednoczyć w swoim gronie osoby posiadające powyższe kwalifikacje. Że jednak liczba członków, ze względu na specjalne wymagane od nich warunki, jest nieznaczną i nie wszystkie odłamy techniki są wśród nich reprezentowane, nie byłiby oni w stanie podołać wszystkim ekspertyzom technicznym. Natomiast mogliby oni w porozumieniu ze Stowarzyszeniami Technicznymi, wchodzącymi w skład Związku Pol. Zrz. Technicznych oraz z Izbami Handlowo-Przemysłowymi układać listy rzeczoznawców sądowych w dziale techniki.

Ponieważ obecnie Komisja Kodyfikacyjna opracowuje jednolitą procedurę dla całej Polski, byłoby pożądanę, żeby uwzględniła powyższe dezyderaty, jak również i wnioski uchwalone na 3-im Międzynarodowym Kongresie Inżynierów Doradców w b. r., zwołanym przez Fédération Internationale des Ingénieurs — Conseil (F. I. D. I. C.), a mianowicie:

1) Inżynierowie-Doradcy, członkowie F. I. D. I. C., jako posiadający warunki niezbędne dla wykonywania czynności ekspertów: wiedzę, niezależność i bezstronność, są wskazani do wykonywania czynności ekspertów sądowych;

2) pożądanem jest utworzenie list rzeczoznawców uznanych przez Sądy — w krajach, gdzie takie listy jeszcze nie istnieją;

3) ponieważ liczba Inżynierów-Doradców należących do F. I. D. I. C. jest ograniczona i nie byłaby wystarczającą do wykonywania wszystkich ekspertyz technicznych, należałoby więc ich powoływać tylko do ekspertyz ważniejszych; mogliby się oni natomiast podjąć kwalifikowania osób, odpowiednich do spełniania czynności ekspertów technicznych i ułożenia ich listy dla różnych Sądów;

4) pożądanem jest, żeby wybór rzeczoznawców technicznych był wykonywany z tych list;

5) należałoby ustalić normy honorarjów rzeczoznawców sądowych na zasadach norm wynagrodzeń Inżynierów-Doradców i zezwolić rzeczoznawcom żądania zaliczki na poczet honorarjów.

KILKA SŁÓW O MIĘDZYNARODOWYM INSTYTUCIE BIBLIOGRAFICZNYM W BRUKSELI.

W związku, z mającym się rozpocząć w Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie opracowaniem Bibliografji Technicznej.

Międzynarodowy Instytut Bibliograficzny w Brukseli powstał w 1895 roku, a niedługo potem, w tym samym roku, na wniosek Instytutu Rząd belgijski utworzył Międzynarodowe biuro bibliografji. Obie wymienione instytucje uzupełniają się wzajemnie.

Działalność instytutu polega głównie na opracowaniu metod pracy na polu bibliografji, podczas gdy biuro zajmuje się opracowaniem i wydawnictwem spisów bibliograficznych. Od chwili założenia Instytut wysunął odrazu trzy główne cele bibliografji, zorganizowanie międzynarodowej współpracy w tej dziedzinie, opracowanie wszechświatowych spisów bibliograficznych.

Głównym jednak celem pracy obu instytucyj jest opracowanie wszechświatowego spisu bibliograficznego, odpowiednio sklasyfikowanego, możliwie ścisłego, obejmującego cały dorobek myśli ludzkiej, jaki się w piśmie ukazał. Zebrany w ten sposób materiał daje

możność każdemu otrzymać informację, lub conajmniej ułatwi mu poszukiwanie takowych, jak się w chwili obecnej przedstawia w publikacjach interesująca go dziedzina nauki.

Oparty na naukowych podstawach Spis Bibliograficzny dąży do tego, żeby zawierał wszelkie informacje co do publikacji, jakie gdziekolwiek lub kiedykolwiek się ukazały. Zebrane są w nim prace poszczególnych osób i instytucji z dziedziny bibliografii, jakby przetłumaczone przytem na zrozumiały dla wszystkich język, przez zastosowanie odpowiedniej klasyfikacji, czyniąc je przez to dostępnymi dla całego świata.

Spis Bibliograficzny przedewszystkiem daje odpowiedź na dwa podstawowe pytania: co zostało napisane w danej dziedzinie i jakie są prace takiego a takiego autora. Uczony, prowadzący studia naukowe, fachowiec, poszukujący ściśle użytkowych informacji i naogół każdy, którego książka i artykuły ogłaszane w poszczególnych pismach interesują, oceni odrazu znaczenie Bibliografii. Lwią część każdej pracy wobec braku polskiej bibliografii technicznej stanowi wyszukiwanie materiałów, i otrzymane przy tem rezultaty zawsze będą niezupełne, nie będąc ujęte w pewien system.

Ogromnie szybki postęp wiedzy w ostatnich czasach zmusza do ciągłego śledzenia za każdym nowym przejawem tego postępu, by nie pozostać w tyle; z drugiej zaś strony obfitość materiału dostarczanego nam stale przez myśl ludzką uniemożliwia wprost pojedynczej jednostce wgłębianie się we wszystko.

Spisy bibliograficzne dzięki swej klasyfikacji oddają na tym polu nieocenione usługi.

U nas, w Polsce, w której ogromnie dużo posługujemy się literaturą zagraniczną, znaczenie takie wszechświatowego spisu bibliograficznego wzrasta ogromnie.

Po za temi głównymi pytaniami spis bibliograficzny daje odpowiedzi bezpośrednie lub pośrednie na szereg innych pytań, dotyczących, na przykład, pewnego specjalnego wydania, najnowszego wydania, wydawnictw oryginalnych, tłumaczonych, wydawnictw danego kraju, danego roku i t. d.

Zachodzi więc ogromna różnica pomiędzy katalogiem księgarskim, a spisem bibliograficznym: księgarski obejmuje tylko dzieła danej księgarni lub wydawnictw, bibliograficzny zaś dorobek umysłowy całego świata i takie właśnie zupełnie wyczerpujące ujęcie przedmiotu stanowi główną załugę prawidłowo prowadzonej bibliografii.

Program, z którym w Belgji przystąpiono do pracy był następujący:

— opracowanie najpierw tekstu spisu, bibliograficznego, przesuając wydawnictwo na plan dalszy, (system kartkowych);

— przy opracowaniu postanowiono oprzeć się najpierw na pracach już wykonanych w dziedzinie bibliografii, t. j. najszerzej wykorzystać wszystkie zestawienia bibliograficzne pojedynczych osób i instytucji; wszystkie te źródła należało sprawdzić, uzgodnić wyniki i uzupełnić;

— postanowiono ująć pracę w pewien system, by uniknąć marnotrawstwa czasu i wysiłków, a z czasem osiągnąć takie rezultaty, by prace poszczególnych osób i instytucji mogły bez zmian dotrzeć do spisu bibliograficznego.

Olbrzymiego tego programu nie może przeprowadzić w życie sama instytucja, zwrócono się więc do wybitnych pracowników nauki i fachowców, zapraszając ich do współpracy, wciągając w nią jednocześnie biblioteki i spółki wydawnicze. Praca ta była wykonana honorowo, gdyż siłami płatnymi nie sposób jej wykonać, musiała ona być oddaną w ręce najbardziej wybitnych fachowców, którzy w tym celu zostali do współpracy zaproszeni.

Główne zasady przyjętych metod współpracy polegały na

— ujednostajnieniu zasad przy opracowaniu i wydawaniu bibliografii,

— wprowadzeniu do bibliografii dziesiętnego systemu klasyfikacji. (Patrz Wiadomości St. Delegacji polskich zrzeszeń technicznych Nr. 1, 2 — rok 1923).

Uzyskany materiał bibliograficzny jest oddany do użytku publiczności bezpłatnie, za wydawanie opisów z kartek, z których składa się spis bibliograficzny Instytut bibliograficzny pobiera opłatę zresztą bardzo niską.

W 1904 roku Instytut posiadał już 6 603 500 kartek bibliograficznych, oraz wydał szereg publikacji, dotyczących bibliografii.

W Polsce sprawa bibliografii jest pierwszorzędnej wagi, konieczność stworzenia bibliografii technicznej była parokrotnie stwierdzona na Zjazdach Delegatów Polskich Zrzeszeń Technicznych.

Obecnie Stowarzyszenie Techników Polskich przystępuje do pracy w tej dziedzinie. Jedyne jednak tylko należyte zrozumienie znaczenia bibliografii, jako czynnika postępu techniki, a wyływająca z tego chęć współpracy może zapewnić tej instytucji powodzenie.

Bibliografja techniczna polska musi oprzeć się tak, jak w innych krajach na doświadczeniu zasłużonych na polu techniki działaczy, gdyż zaofiarowana przez nich pomoc nigdy nie może być zamienioną siłami płatnymi, gdyż potrzebuje ona prawdziwej znajomości danej specjalności oraz lektury z nią związanej.

DZIAŁALNOŚĆ DORADCZA W TECHNICE.

Nowoczesny rozwój przemysłu wywołał we wszystkich krajach potrzebę istnienia pewnej kategorii inżynierów specjalistów, którzy dla zachowania zupełnej bezstronności nie podejmują się przedsiębiorstw w swoim fachu i nie biorą w takich przedsiębiorstwach udziału, natomiast służą swoją wiedzą i doświadczeniem technicznym tym osobom, które, stykając się z pewnymi gałęziami techniki w charakterze administratorów, poszukują usług fachowych rzeczników swoich interesów.

Inżynierowie, pragnący pełnić zawodowo i należycie swoje funkcje doradcze łączą się w związki oparte na pewnym kodeksie etycznym, ściśle określającym ich stosunek do klientów. Związki te z kolei zrzeszyły się w federację międzynarodową, dzięki czemu zostało osiągnięte ujednostajnienie zasad działania inżynierów-doradców, co może mieć dużą doniosłość w stosunkach międzynarodowych na polu techniczem i przemysłowym.

Podkreślić należy, że zrzeszenia inżynierów-doradców mają charakter wyłącznie zawodowy, a nie zarobkowy, każdy bowiem inżynier-doradca pracuje zarobkowo na własną rękę i wyłącznie pod własnym nazwiskiem.

W Warszawie jeszcze w r. 1913 powstało Koło Inżynierów-Doradców i Inżynierów Rzeczoznawców przy Stowarzyszeniu Techników (K. I. D. I. R.), które również jest członkiem Federacji Międzynarodowej (Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils).

Spodziewany rozwój przemysłu w Polsce wraz z rozwojem stosunków międzynarodowych wysuwa na jeden z pierwszych planów potrzebę należytego zorganizowania i postawienia na odpowiedniej wysokości działalności techniczno-doradczej u nas. Już w obecnej chwili zarysowuje się znaczne zapotrzebowanie na pracę inżynierów-doradców w rozmaitych kierunkach technicznych. Koło Warszawskie (K. I. D. I. R.) liczy obecnie 21 członków, którzy reprezentują szereg najważniejszych specjalności, nie wszystkie wszakże; dodać należy że zapowiadająca się praca otworzy pole działania dla znacznie szerszego grona specjalistów o określonych pod względem etycznym poglądach na działalność doradczą.

Byłoby wysoce pożądane ażeby wszyscy inżynierowie Polacy, pracujący lub zamierzający pracować w charakterze inżynierów-doradców, zechcieli się zarejestrować w najbliższym czasie w K. I. D. I. R. Taka rejestracja przyniosłaby podwójną korzyść, gdyż najpierw nawiązałaby kontakt pomiędzy technikami polskimi o pokrewnych dążeniach zawodowych, co byłoby wstępem do rozszerzenia liczby członków K. I. D. I. R., powtóre pozwoliłaby Kołu I. D. I. R. wskazywać osobom zainteresowanym specjalistów w odpowiedzi na liczne zapytania, napływające do Koła.

Każdy inżynier pragnący się zarejestrować jest usilnie proszony o nadesłanie swoich danych osobistych oraz krótkiego zawodowego curriculum vitae pod adresem:

Stowarzyszenie Techników, K. I. D. I. R. Warszawa, ul. Cza-
ckiego 3/5.

SKOROWIDZ ALFABETYCZNY DZIAŁÓW WEDŁUG SYSTEMU DZIESIĘTNEGO.

(Skrót używany w Bibliotece Stow. Techn. Polsk. w Warszawie)

— A —	Nr. Działu	Nr. Działu	
Acetylen	665	Balistyka (ciężenie)	531.5
Administracja państwowa we wszelkich przejawach życia państwowego	350	Balony	629.13
Administracja samorządowa we wszelkich przejawach życia państwowego	350	Banki	330
Aeroplany	629.13	Barwniki	667
Agronomia	630	Beletrystyka	800
Akumulatory hydrauliczne	621.2	Biografia	920
Akumulatory elektryczne	621.35	Beton (Żelazobeton)	693.5
Akustyka	534	Bibliografia	01
Algebra niższa i wyższa	512	Bibliotekarstwo	02
Alkohol	663	Biologia	570
Analiza matematyczna	517	Biura konstrukcyjne (w dziale metalurgicznym)	621.7 620.3
Analiza chemiczna w hutnic- twie	669.9	Błędy obserwacyjne (teoria praw- dopodobieństwa)	519
Analiza chemiczna jakościowa i ilościowa	540	Botanika	580
Analiza smarów maszynowych	621.8	Bronzownictwo ozdobne	730
Anatomja (Medycyna)	610	Broń palna	623
Antropologia	570	Broń ręczna	623
Antropologia filozoficzna	100	Broń sieczna	623
Archeologia	570	Budowa wagonów	699
Architektura miast, ogrodów	710	Budowa okrętów	699
Architektura budynków	720	Budowa i utrzymanie dróg żela- znych (torów)	625.1
Archiwistyka	900	Budowle morskie	627
Artylerja	623	Budowle i mosty wojenne	623 624
Artystyczne wyroby z drzewa i t. p. materiałów	684	Buchalterja (technika prowadze- nia ksiąg buchalteryjnych)	657
Arytmetyka	511	— C —	
Asfalt	691	Cegła	666
Astronomia	520	Cement	666
Astronomia żeglarska	527	Cenniki fabryczne (w odpow. działach specjalnych) i	666
Atlasy i plany geograficzne	912	Ceny	338
Autografy	09	Ceramika	666
— B —		Chemja dzieła ogólne	540
Badanie górskich formacji	552	Chemja biologiczna	570
Badanie materiałów na wytrzy- małość	620.1 539	Chemja nieorganiczna	546
Badanie laboratoryjne w dzie- dzinie metalurgji	669.9	Chemja organiczna	547
		Chłodnie	621.5
		Chodniki uliczne	625.7
		Chronologia	529

	Nr. Działu
Ciała wybuchowe (Pyrotechnika)	662.1
Ciążenie (balistyka)	531.5
Ciecze	532
Cukiernictwo	640
Cukrownictwo	664
Czasopisma ogólnej treści	05
Czasopisma techniczne treści ogólnej	620.(05)
Czerpaki (drugi)	627
Części maszyn i urządzenia do przenoszenia energii mechanicznej i do przetwarzania ruchu	621.8
Czopy (części maszyn)	621.8

— D —

Dachówki (przemysł ceramiczny)	666
Dachy. Konstrukcje budowlane żelazne, drewniane i betonowe	624
Dekoracje artystyczne	740
Destylacja drzewa	661
Dmuchawy	621.6
Drażki (części maszyn)	621.8
Drenowanie i nawadnianie	626
	630
Drogi bite	625.7
Drogi lądowe pod względem administracyjnym, transportowym i komunikacyjnym	388
Drogi wodne morskie	627
Drogi wodne rzeczne	626
Drogi wodne, rzeczne z punktu widzenia ekonomicznego	386
Drogi wodne morskie pod względem ekonomicznym i historycznym	387
Drogi wodne naturalne morskie	627
Drogi wodne sztuczne (kanały)	626
Drogi lądowe	625.7
Drogi żelazne pod względem ekonomicznym i historycznym	385
Drogi żelazne specjalnych typów	625.3
Drożdże	664
Drukarnictwo	655
Dynamika i kinetyka	531.3
Dynamo-maszyny	621.3
Dyplomy	09
Dysertacje i rozprawy	04
Dzienniki polityczne	07
Dziennikarstwo	07
Dzień i rok (geodezja)	529
Dźwigi i urządzenia transportowe	621.8
Dzwonki	654
	621.3

— E —

Ekonomia	338
Ekonomia górnicza	338

	Nr. Działu
Ekonomia polityczna	330
Ekonomia przemysłowa	338
Ekonomia rolna	338
Ekonomia wodna	338
Eksploatacja handlowa i techniczna środków komunikacyjnych i kolei żelaznych. Sygnalizacja kolejowa.	656.2
Eksploatacja kopalń	622
Elastyczność	539
Elektrochemia (teoria)	540
Elektrochemia praktyczna	621.3
Elektrotechnika stosowana	621.3
Elektryczność (teoria)	537
Elementy maszynowe	621.8
Encyklopedje ogólne	03
Encyklopedje i słowniki w językach różnych	400.(03)
Encyklopedje specjalne w odpowiednich naukowych działach	(03)
Energietyka	531.6
Ephemerydy	528
Etnografja	570
Etyka	100
Ex libris	09

— F —

Fabrykacja barwników i farb	667
Fabrykacja bryczek, wozów, karet i powozów	684
Farbiarstwo i apretura w przemyśle przedziałniczo-włókienniczym	667
Farmakologia, przyrządzanie lekarstw	615
Filologia	400
Filozofja	100
Finanse publiczne	330
Fizjologia (medycyna)	610
Fizyka dzieła ogólne	530
Fizyka biologiczna	570
Fizyka kuli ziemskiej	551
Fizyka molekularna wytrzymałość materiałów	539
	620.1
Folklorja	390
Fortyfikacja	623
Fotografja	770
Fotolitografja	770
Fototypja	770

— G —

Galanterja (wyrób)	685
Galwanoplastyka (przemysł fabryczny)	673
	671
Gastronomja	640
Gatunki smarów	621.8
Gaz acetylenowy, drzewny, torfowy, węglowy, olejny	665

	Nr. Działu
Gaz ziemny i jego użytkowanie do wytwarzania energii . . .	629.2
	665
Gazy (pneumatyka)	533
Gazownie	665
Genealogja	920
Geodezja (miernictwo)	526
Geodezja (astronomja)	529
Geologia ekonomiczna, materiały kopalniane używane w przemyśle	553
Geometria analityczna płaska i przestrzenna	516
Geometria płaska	513
Geometria płaska rzutowa absolutna	513
Geometria wykreślna i perspektywa	515
Geografja	910
Geologia dzieła ogólne	550
Geologia fizyczna i dynamiczna	551
Gips	666
Gliceryna	668
Glukoza	664
Gospodarstwo domowe (gastro- nomja, cukiernictwo, pralni- ctwo)	640
Grafostatyka	531.25
Grawerstwo	760
Groble ochronne	627
Górnictwo	622
— H —	
Hale (budowle)	624
Handel	380
Handel zewnętrzny	382
Handel wewnętrzny	381
Heraldyka	920
Historja	900
Hodowle ptactwa i zwierząt	630
Hutnictwo	669
Hydraulika	532
Hydrografja	551.4
	627
	386
	387
Hydrologja	551.4
	627
	386
	387
Hydrostatyka	532
Hygiena miast i wsi	628
Hygiena ogólna	613
Hygiena publiczna	614
Hygiena w życiu prywatnem	613
— I —	
Igrzyska	790
Indukcja	621.3
	538

	Nr. Działu
Instrumenta i przyrządy precyzyjne	681
Instrumenty muzyczne wyrób fabryczny i rzemieślniczy	681
Instrukcje i prawodawstwo higieny	614
Introligatorstwo	686
Inżynierja sanitarna	628
Inżynierja wojenna	623
— J —	
Jedwab (przemysł)	677
Jedwab (hodowla)	630
Językoznawstwo	400
Jubilerstwo	730
	671
— K —	
Kalendarze (geodezja)	529
Kalendarze wyrób	686
Kalendarze (roczniki i przeglądy)	05
Kanalizacja (urządzenia sanitarne)	628
	696
Kanały (pod względem ekonomicznym, finansowym i historycznym)	386
Kanały i rzeki skanalizowane	626
Kartografja	912
Katalogi biblioteczne i bibliograficzne	01
Katalogi fabryczne (według specjalności) i	659
Kinetyka i dynamika	531.3
Kłapy (części maszyn)	621.8
Klej	668
Klimatologia i Meteorologia	551.5
Kliny (części maszyn)	631.8
Kolejki linowe i transportowe	625.5
Kolejki w kopalniach	622
Kolejki napowietrzne i podziemne	625.4
Kolejki wiszące (fabryczne)	621.8
Koła wodne	621.2
Koła zębate	621.8
Kominy fabryczne	621.18
	693
Kompresory	621.5
Komunikacja tramwajowa (eksploatacja)	656.4
Kongresy	063
Konserwy	664
Konstrukcje budowlane z żelaza, drzewa, betonu	624
Kopalnie i ich eksploatacje	622
	338
Koronki (wzory artystyczne)	740
Kosztorysy w przemyśle budowlanym	692
Kościół (religja)	200

	Nr. Działu
Kotły parowe	612.18
Kowalstwo	682
	621.7
Kredyt	330
Krycie dachów	695
Krytalografja	548
Kuźnia	621.7
Kwasy (fabrykacja)	661

— L —

Lampy i różne przybory oświetleniowe prócz elektr.	665
Lampy elektryczne	621.32
Legendsy	390
Leśnictwo	630
Literatura	800
Litologia	552
Lniany przemysł fabryczny	677
Logika	100
Lokomobile	621.15
Lokomocja wodna	629.12
Lokomotywy	621.13
Lokomotywy drogowe	621.14
Lotnictwo	629.13

— Ł —

Łożyska	621.8
Łódki	629.12

— M —

Malarstwo	750
Manuskrypty	09
Marki ochronne	608
Maszynki do liczenia	510
Maszyny oziębiające	621.5
Maszyny parowe i turbiny	621.1
Maszyny parowe okrętowe	621.12
Maszyny rolnicze	630
Maszyny tłocząco-ssące do cieczy i gazów	621.6
Maszyny w ogólności i konstrukcje mechaniczne	621
Matematyka (dzieła ogólne)	510
Materiały budowlane	691
Materiały kopalniane używane w przemyśle (Geologia ekonomiczna)	553
Materiały piśmienne (wyroby)	686
Meble artystyczne	740
Meble luksusowe (fabrykacja)	684
Mechanika chemiczna	540
Mechanika teoretyczna	531
Mechanika stosowana (dzieła ogólne)	621
Mechanizmy (części maszyn)	621.8
Medycyna (Anatomja, fizjologia)	610
Melasa	664
Metafizyka (Filozofja)	100

	Nr. Działu
Metalurgia	669
Meteorologia klimatologia	551.5
Metoda najmniejszych kwadratów (teoria prawdopodobieństwa)	519
Metrologja miary i wagi w ogólności	389
Miary w ogólności	389
Miernictwo	526
Mikroskopja	570
Mineralogja	549
Młynarstwo	664
Modelarnie	621.7
Monopole	338
Mosty pod względem administracyjnym, transportowym i komunikacyjnym	388
Mosty	624
Motocykle	629.11
Muzyka	780
Mydło	668

— N —

Nafta (jako paliwo)	662.6
Nafta (jako oświetlenie)	665
Narzędzia i maszyny specjalne pomocnicze do różnych celów	621.9
Nauczanie	370
Nauczanie techniczne (szkoły techniczne i zawodowe)	620.(07)
	370
Nauka i wiedza w ogólności	00
Nauka handlowa w ogólności	658
Nauka stosowana dzieła ogólne	600
Nauki ścisłe dzieła ogólne	500
Naukowa organizacja pracy	331.87
	338.5
Nawadnianie i drenowanie	626
	630
Nawozy sztuczne	668
	630
Nity części maszyn	621.8
Numizmatyka	730

— O —

Obrabiarki do drzewa, kamieni, metali	621.9
Ogłoszenia (według specjalności)	659
Ogrodnictwo	630
Ogrzewanie i wentylacja z punktu widzenia budowlanego	697
Ogrzewanie i wentylacja z punktu widzenia technicznego i sanitarnego	628.8
Okrętów budowa	699
Oleje i tłuszcze do celów oświetleniowych i innych technicznych	665
Ołówki (wyrób)	686
Opisy budowlane	692

	Nr. Działa
Opisy podróży w celach naukowych	910
Opieka społeczna	360
Opisy stacji centralnych (w fabrykach i zakładach przemysłowych różnego rodzaju)	620.4
Oprawy kosztowne	09
Optyka (światło)	535
Organizacja biur	651
Organizacja handlu	380
Organizacja pracy pod względem ekonomicznym	331.87 338.5
Organizacja personelu fabrycznego pod względem psychicznym i zdolności intelektualnych	153
Organizacja personelu warsztatowego i fabrycznego	620.5
Organizacja przemysłu	338.5 331.87
Organizacja warsztatów w ogólności	620.3
Ornamentyka (artystyczna)	740
Oświetlenie elektryczne	621.32
Oświetlenie gazowe	665

— P —

Paleniska	662.6 621.18
Paleobotanika (paleontologia)	560
Paleontologia (paleobotanika i zeopaleontologia)	560
Paliwo (węgiel, nafta i t. d.)	662.6
Papiernictwo	676
Parowce (statki)	629.12
Pasmanteryjny przemysł fabryczny	677
Pasy	621.8
Patenty i wynalazki	608
Pedagogia	370
Perspektywa geometrya wykreślona	515
Petrografia	552
Petrologia	552
Pieczętarstwo	730
Piekarstwo	664
Pieniądze	330
Pióra (wyrób)	686
Piwo (warzenie piwa)	663
Plany w przemyśle budowlanym	692
Plany i atlasy geograficzne	912
Pneumatyka (gazy)	533
Poczta (pod względem ekonomicznym, finansowym i historycznym)	383
Podgrzewacze	621.18
Podział czasu (chronologia)	529
Podział czasu (metrologia)	389
Pogłębianie dróg wodnych i portów	627

	Nr. Działa
Polityka	320
Polowanie	630
Porozumiewanie się na odległość	654
Porty (pod względem ekonomicznym i historycznym)	387
Posadzki	695
Praca	330
Pralnictwo (dział gospodarstwa domowego)	640
Prasy hydrauliczne	621.2
Prawo i prawodawstwo	340
Produkcje przetworów chemicznych	661
Produkcja wchodząca w zakres drobnego przemysłu chemicznego	661
Produkty spożywcze płynne	663
Produkty spożywcze stałe	664
Prospekty fabryczne (według specjalności)	659
Próby wyrobów na wytrzymałość	620.1 539
Przedmioty drobne galanteryjne	685
Przeгляdy, roczniki i kalendarze	05
Przegrzewacze	621.18
Przemysł budowlany (dzieła treści ogólnej)	690
Przemysł ceramiczny i szklany	666
Przemysł chemiczny (dzieła treści ogólnej)	660
Przemysł chemiczny i jego różne gałęzie oparte na chemii organicznej	668
Przemysł celulooidowy i kauczukowy	678
Przemysł fabryczny (masowy) dzieła ogólne	670
Przemysł fabryczny jedwabny	677
Przemysł fabryczny lniany	677
Przemysł fabryczny pasmanteryjny	677
Przemysł fabryczny różnych wyrobów	679
Przemysł fabryczny włókienniczy	677
Przemysł farbiarski	677
Przemysł graficzny	655
Przemysł kauczukowy i celulooidowy	678
Przemysł księgarski	655
Przemysł ogrzewalniczy, teoria, budownictwo	536 662.6
Przemysł oświetleniowy (prócz elektryczności)	665
Przemysł przewozowy (ogólny)	629.1
Przemysł szklany i ceramiczny	666
Przepisy administracyjne	350
Przetwory organiczne i gazowe (chemikalja)	661
Przetwory ze smoły	668

	Nr. Działu
Przetwory z kości	668
Przewóz (technika)	629.1
Przewóz transportowy (w handlu)	380
Przyrządy do mechanicznego rachunku	510
Przyrządzanie lekarstw (farmakologia)	615
Przysłowia	390
Psychologia	150
Psychotechnika	153
Pszczelnictwo	630
Publikacje akademij	061
Publikacje towarzystw naukowych nieurzędowych i różnych towarzystw	062
Publikacje towarzystw naukowych urzędowych	061
Publikacje urzędowe	08
Pulsometry	621.6

— R —

Rachunek różniczkowy i całkowity	517
Radiotechnika	654
	621.3
Radiotelefonja	654
	621.3
Radiotelegrafia	654
	621.3
Religia	200
Roboty blacharskie	695
Roboty ciesielskie i stolarskie	694
Roboty malarskie (w budownictwie)	698
Roboty murarskie i ziemne	693
Roboty szklarskie w budownictwie	698
Roboty tapicerskie w budownictwie	698
Roboty terrakotowe w budownictwie	695
Roboty wodne	627
Roboty ziemne i murarskie w budownictwie	693
Roczniki, kalendarze i przeglądy	05
Rolnictwo	630
Rowery	629.11
Rozprawy i dysertacje	04
Rurkownie	621.7
Rusznikarstwo i ozdobne ślusarstwo	683
	730
Rybołówstwo	630
Rysownictwo (artystyczne)	740
Rysunki dywanów	740
Rysunki techniczne (artystyczne)	740
Rytownictwo	730
Rzadkości bibliograficzne	09
Rzemiosła różne	680
Rzeźba	730

— S —

	Nr. Działu
Sadownictwo	630
Samochody	629.11
Sikawki pożarnicze	621.6
Silnice wodne	621.2
Silniki elektryczne dynamomaszyn	621.3
Silniki powietrzne	621.4
Silniki spalinowe	621.4
Skręcanie (wytrzymałość materiałów)	539
Ślusarstwo (warsztaty)	621.7
Ślusarstwo ozdobne	730
Ślusarstwo ozdobne i rusznikarstwo (fabrykacja broni)	683
Słowniki	03
Słowniki matematyczne	510.(03)
Słowniki specjalne (w odpowiednich działach naukowych)	(03)
Słowniki techniczne ogólne	620.(03)
Smary do maszyn	665
	621.8
Socjalizm	330
Socjologia	300
Sól	664
Śpiewy narodowe	390
Spirytus denaturowany i drzewny	661
Sport	790
Sprzęgła (części maszyn)	621.8
Środki porozumiewania się na odległość w ogólności	650
Środki pożarowe (pod względem higienicznym)	614
Środki spożywcze płynne	663
Środki spożywcze stałe	664
Śruby	621.8
Stacje centralne maszyn w ogólności	620.4
Stal (produkcja)	669.1
Stalownie	621.7
Statki parowe i inne	629.12
Statyka	531.2
	690
Statystyka	310
Stawy rybne	626
	630
Stenografia	653
Stowarzyszenia dobroczynne	360
Straż ogniowa i jej organizacja w różnych instytucjach komunalnych lub samorządowych	360
Sucha destylacja drzewa	661
Suwaki różnego rodzaju do liczenia	510
Światło (optyka)	535
Sygnalizacja kolejowa	656.2
Szkolnictwo techniczne	620.(07)
	370
Szkoły techniczne zawodowe	620.(07)
	370
Szosa	625:7
Sztuka ceramiczna	730
Sztuka dekoracyjna artystyczna	740

	Nr. Działu
Sztuka graficzna i artystyczna	740
Sztuka inżynierska, dzieła ogólne	620
Sztuki piękne, dzieła ogólne	720
Szttychy	09

— T —

Tablice logarytmiczne	510
Tabór dróg żelaznych	625.2
Tamy	627
Tarany wodne	621.2
Technika budowlana, dzieła treści ogólnej	690
Technika dróg żelaznych i bitych w ogólności	625
Technika korespondencji	652
Technika oświetlania ze stanowiska sanitarnego i higienicznego	628.9
Technika prowadzenia ksiąg buchalteryjnych (buchalterja)	657
Technika sanitarna (urząd. techniczne)	628
Technologia chemiczna dzieła treści ogólnej	660
Telefon pod względem ekonomicznym, finansowym i historycznym	384
Telefon pod względem komunikacyjnym i technicznym	654
Telefony, urządzenia techniczne elektryczne	621.3
Telegraf pod względem ekonomicznym, finansowym i historycznym	384
Telegraf z punktu widzenia komunikacyjnego i technicznego	654
Telegrafy, urządzenia elektryczno-techniczne	621.3
Teologia	200
Teoria ciepła (fizyka)	536
Teoria elektromagnetyzmu	538
Teoria elektryczności	537
Teoria liczb	512.8
Teoria magnetyzmu i elektromagnetyzmu	538
Teoria prawdopodobieństwa	519
Teoria ogrzewania i wentylacja (jako część teoretyczna ciepła)	536
Terminologia techniczna	620.103
Termodynamika	536.7
Termochemia	540
Tłuszcze jadalne	664
Topografia	623
Traktory do celów rolniczych	621.14
	630
Tramwaje i ich urządzenia techniczne w ogólności	625.6
Tramwaje elektryczne i ich urządzenia elektryczne	621.3
	625.6
Trygonometria	514

	Nr. Działu
Tuby do rozmów	654
Turbiny parowe	621.1
Turbiny wodne	621.2
	621.24

— U —

Ubezpieczenia	360
Ubiory	390
Ulice	625.7
Uprawa roli	630
Uprzążanie domów i ulic w instytucjach komunalnych i samorządowych z punktu widzenia socjalnego	350
	625.7
Urządzenia centralne w warsztatach, fabrykach i przemyśle	620.3
Urządzenia chłodnicze	621.5
Urządzenia do utrzymania w porządku dróg zwyczajnych i bitych, ulic i chodników	625.7
Urządzenia gazowe i parowe w domach	696
Urządzenia kanalizacji domowych	696
Urządzenia mechaniczne do niskich temperatur i skroplenia gazów	621.5
Urządzenia pocztowe	656.8
Urządzenia portowe	627
Urządzenia pożarowe pod względem higienicznym	614
Urządzenia sanitarne pod względem higienicznym	614
Urządzenie warsztatów w ogóle	620.3
Urządzenia wodociągów w domach	696
	628
Uzbrojenia i ochrona statków wojennych	623

— W —

Wagi (w ogólności)	389
Wagony, ich budowa	699
	625.2
Wagony, ich karoserje	684
Wagony, jako tabor kolejowy	625.2
Wagony, warsztaty dla ich naprawy	625.2
Walcowanie żelaza i stali	621.7
	669
Wapno	666.9
	691
Warsztaty mechaniczne	621.7
Warsztaty metalurgiczne dla żelaza i stali	621.76
Warsztaty naprawy wagonów i warsztaty narzędzi	625.2

	Nr. Działu
Wentylacja i ogrzewanie z punktu widzenia budowlanego . . .	697
Wentylacja i ogrzewanie z punktu widzenia technicznego i sanitarnego	628.8
Wentylatory z siłą odśrodkową . . .	621.63
Weterynaria	619
Węgiel jako paliwo	662.6
Wiedza w ogólności	00
Wiązania konstrukcji żelaznych . . .	624
Wielkie zbiorniki wodne, tamy	627
Wino, produkcja i wyrób wina	663.2
Wino owocowe	663.3
Wodociągi, urządzenia techniczne . . .	628
	596
Woda, jej użytkowanie domowe i przemysłowe	663.6
Wozy mechaniczne	629.1
Wozy zwykłe	629.1
Wychowanie	370
Wyciągi (piśmiennictwo)	08
Wyciągi osobowe i towarowe	621.8
Wyciągi elektryczne	621.3
	621.8
Wydawnictwa dla dzieci	08
Wydawnictwa indywidualne zbiorowe	08
Wydawnictwa zbiorowe	08
Wydawnictwa seryjne	08
Wynalazki i patenty	608
Wyroby artystyczne	679
Wyroby galanteryjne	685
Wyroby plastyczne	679
Wyroby spirytusowe	663.5
	663
Wyroby wełniane, bawełniane, lniane i jedwabne	677
Wyroby z drzewa, przemysł fabryczny	674
Wyroby z metali szlachetnych i drogich kamieni, przemysł fabryczny	671
Wyroby z miedzi, brązu, mosiądzu i t. p. metali-aliży (przemysł fabryczny)	673
Wyroby z papieru przemysł fabryczny	676
Wyroby ze skóry (galanteryjne rzemiosło)	685
Wyroby ze skóry, przemysł fabryczny	675
Wyroby ze sznura	685
Wyroby żelazne drobne, zamki, klucze, kraniki i t. p.	683
Wyroby z żelaza i stali, przemysł fabryczny	672

Krótki opis dziesiątej klasyfikacji, patrz „Wiadomości” Nr. 1 1923 r.
Dziady w układzie logicznym, patrz „Wiadomości” Nr. 2 1923 r.

	Nr. Działu
Wyroby z krochmalu i dekstryny . . .	664
Wyroby lin i pasmanterji	677
Wyrób lodu sztucznego	621.5
Wystawy powszechne	606.4
Wytwórczość bogactw	338
Wytwórnice i pracownie mechaniczne i metalurgiczne	621.7
Wytrzymałość materiałów	539
	621.1

— Z —

Zabawy	790
Zabezpieczenie budowli od ognia pod względem higienicznym	614
Zaopatrywanie miast i wsi w wodę (urządzenia techniczne)	628
Zastosowanie elektryczności	621.3
Zastosowanie materiałów w ogólności w konstrukcjach mechanicznych	620.2
Zastosowanie powietrza sprężonego i rozrzedzonego	621.5
Zawory	621.8
Zdolności psychiczne w naukowej organizacji pracy	103
Zegary, wyrób fabryczny i rzemieślniczy	681
Zjazdy naukowe i zawodowe	063
Zoologia	590
Zoopaleontologia, paleontologia	560
Źródła	627
Zużytkowanie i przenoszenie energii	629.2
Zużytkowanie prądu w rze- kach lub gazu ziemnego do wytwarzania energii elektry- cznej	629.2
	621.3
Zwyczaje	390

— Ż —

Żarówki elektryczne	621.32
Żelbetnictwo w budownictwie	693.5
Żegluga napowietrzna (patrz lot- nictwo)	629.13
Żegluga wewnętrzna wodna	626
	386
Żelazo - beton jako materiał bu- dowlany	655
	691
	693.5
Żelazo (produkcja)	669.1

PROTOKÓŁ

IV-go ZJAZDU DELEGATÓW ZWIĄZKU POLSKICH ZRZESZEŃ
TECHNICZNYCH.

w Bydgoszczy w dniach 25 i 26 września 1926 roku.

Przewodniczył p. Prezes St. Rybicki.

Obecni Delegaci:

- I. Zarząd:
 1. Prezes St. Rybicki.
 2. Wice-Prezes I. Radziszewski.
 3. Wice-Prezes W. Maćkowiak.
 4. Sekretarz Gen. S. Rodowicz.
 5. B. Deryng.
 6. L. Nitsch.
 7. F. Żaryn.
- II. Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie:
 8. K. Gnoiński.
 - S. Rodowicz.
 - F. Żaryn.
- III. Polskie Stowarzyszenie Politechniczne we Lwowie.
 9. K. Dutczyński.
 - S. Rybicki.
- IV. Krakowskie Towarzystwo Techniczne:
 - L. Nitsch.
- V. Stowarzyszenie Elektrotechników Polskich:
 - K. Gnoiński.
- VI. Stowarzyszenie Techników w Sosnowcu:
 10. B. Rzczkowski.
- VII. Stowarzyszenie Techników Polskich w Wilnie:
 11. Z. Łukaszewicz.
- VIII. Stowarzyszenie Techników i Inżynierów w Poznaniu:
 12. M. Kryzan.
 - W. Maćkowiak.
- IX. Stowarzyszenie Techników w Poznaniu:
 13. J. Kaczmarek.
- X. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników ziemi Radomskiej:
 14. H. Zagrodzki.
- XI. Wołyńskie Stowarzyszenie Techników w Łucku:
 15. W. Bielicki.
- XII. Sekcja Techniczna Towarzystwa Wiedzy Wojskowej:
 - B. Deryng.
- XIII. Stowarzyszenie Techników Polskich w Bydgoszczy:
 16. Z. Polanowski.
 17. F. Siemiradzki.
- XIV. Stowarzyszenie Techników na Pomorze w Toruniu:
 18. S. Schneider.
- XV. Kujawskie Stowarzyszenie Techników we Włocławku:
 19. A. Lewicki.

XVI. Stowarzyszenie Techników w Grudziądzu:

20. S. Szepetys.

Ogółem 15 Stowarzyszeń i Zarząd Związku reprezentowani przez 20 Delegatów.

I. **Powitał Zjazd** w imieniu Stowarzyszenia Techników Polskich w Bydgoszczy inż. F. Siemiradzki. Otworzył Zjazd p. prezes St. Rybicki przemówieniem, w którym przypomniał o radości, jaką wszyscy delegaci odczuli, z powodu zaproszenia odbycia IV-go Zjazdu Delegatów w Bydgoszczy. Następnie podkreślił świetne opracowanie programu Zjazdu przez Stowarzyszenie Techników Polskich w Bydgoszczy. Do najważniejszych spraw, które ma decydować obecny Zjazd, należy sprawa zwołania II-go Ogólnego Zjazdu Polskich Techników Zrzeszonych pod hasłem „Gospodarnego Pracowania”.

Następnie powitali Zjazd w imieniu Magistratu: Radca miejski, inż. Regamey, w imieniu Izby Przemysłowo-Handlowej, w której odbywały się obrady Syndyk p. Buczkowski.

Jednogłośnie zdecydowano przesłać na ręce p. Prezydenta Rzeczypospolitej następującą depezę:

„Czwarty Zjazd Delegatów Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych zebrany w Bydgoszczy przesyła Członkowi naszych Stowarzyszeń, Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej, wyrazy hołdu i czci”.

Prezydjum Związku:

Rybicki, Radziszewski, Maćkowiak, Rodowicz.

II. **Sprawozdanie Zarządu.** Poniżej zamieszczone sprawozdanie Zarządu za okres między III-cim a IV-tym Zjazdem Delegatów odczytuje inż. St. Rodowicz:

„Zarząd odbył 1 posiedzenie w dniu 15-go czerwca 1926 r. Prezydjum zaś zbierało się 3 razy. Rozpatrywano następujące sprawy, wynikające z III-go Zjazdu Delegatów Związku P. Z. T.

1) Wysłano list do M. S. Z. zawiadamiając o powstaniu FIS'a i o przystąpieniu do niego Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych.

2) W sprawie podniesienia składek do 3 zł. na rok od członka, przekazanej przez III-ci Zjazd Delegatów Zarządowi, zdecydowano składek nie podnosić, wobec nie przygotowania się do tego Stowarzyszeń. Jedynie proszono Zrzeszenia okólnikiem Nr. 12 o przygotowanie rezerwy na koniec roku bieżącego, w wysokości pół złotego od członka, która w razie potrzeby będzie użyta przy rozrachunku z FIS'em. W tym samym okólniku Zarząd prosi o przeprowadzenie na Walnych Zebraniach Stowarzyszeń możliwości zwiększenia w 1927 roku składek z 2 na 3 złote rocznie od członka.

3). W celu założenia Stałego Komitetu Międzynarodowego Naukowej Organizacji Pracy, Instytut Naukowej Organizacji Pracy zwołał zebranie delegatów w celu założenia Polskiego Narodowego Komitetu, którego delegaci występowaliby na Organizacyjnym Zjeździe. Delegat Związku p. St. Rodowicz nie przyjął żadnych zobowiązań w imieniu Związku, do chwili zbadania Statutu i finansowych ciężarów, wynikających z udziału. Zarząd stanowisko to aprobował.

4) Przesłano listem z dnia 17-go lipca 1926 r. szczegółową krytykę Ustawy Budowlanej w formie nowego projektu, umieszczonego następnie w Nr. 7—8—9 „Wiadomości”.

5). Wobec zgłoszenia przez Stow. Techników Polskich w Warszawie chęci złożenia dodatkowych wniosków w sprawie opinii o projekcie Ustawy o Robotach i Dostawach na rzecz Skarbu Państwa, Zarząd przesłanie opinii wstrzymał i sprawę tę postawił na porządku obrad IV-go Zjazdu Delegatów.

6). W sprawie należenia oficerów do Stowarzyszeń zdecydowano po pewnym czasie wystąpić jeszcze raz do Ministerstwa Spraw Wojskowych z tem, że Związek zgadza się na wykluczenie spraw oficerskich z kompetencji Sądów Honorowych, ale nie zgadza się na przyjmowanie bez bolotażu i prosi o jednolite załatwienie tej sprawy dla wszystkich Stowarzyszeń wchodzących w skład Związku.

7). Rozpatrywano list Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie w sprawie utworzenia Korpusu Inżynierów Wojskowych i uznano ponowne wystąpienie w chwili obecnej za niewskazane.

8). Wobec zgłoszenia przez Stowarzyszenie Teletechników Polskich chęci przystąpienia do Związku, Zarząd zwrócił się do nich z listem, proponując zlanie się ze Stowarzyszeniem Elektrotechników Polskich w Warszawie.

9). Wobec zgłoszenia chęci przystąpienia do Związku przez Stowarzyszenie Inżynierów Polaków w Ameryce w Detroit, Michigan U. S. A. Zarząd postanowił wnieść na porządek obrad IV-go Zjazdu sprawę zmiany Statutu, umożliwiającą wstąpienie zagranicznym Stowarzyszeniom Technicznym Polskim w skład Związku. Na Zarządzie przypomniano, że istnieje Stowarzyszenie Inżynierów Polaków w Paryżu.

10). Wysłano listy: a) do Związku Techników w Krakowie, zawiadamiając, że III-ci Zjazd Delegatów nie przyjął ich do Związku, a zaleca wstąpienie ich członkom do Krakowskiego Towarzystwa Technicznego; b) do Stowarzyszenia Techników w Łodzi, zawiadamiając, że nie zostali przyjęci w skład Związku i c) do Stowarzyszenia Radjotechników Polskich zawiadamiając o nieprzyjęciu do Związku i zalecając połączenie się ze Stowarzyszeniem Elektrotechników Polskich.

11). Wkrótce po III Zjeździe wydano Nr. 6 „Wiadomości”. Ze względu na strajk w drukarniach Nr. 7—8—9 „Wiadomości” wyszedł ze znacznym opóźnieniem, jednak natychmiast po ukończeniu strajku.

P. L. Nitsch, jako uzupełnienie sprawozdania, zaznaczył, że sprawa zlikwidowania Związku Techników w Krakowie i wstąpienie ich członków do Krakowskiego Towarzystwa Technicznego zalecona przez III-ci Zjazd Delegatów, jest na dobrej drodze i będzie wkrótce załatwiona.

Sprawy Standaryzacji.

Komisja dla Spraw Standaryzacji odbyła parę posiedzeń, na których zastanawiała się nad obecną sytuacją normalizacyjną w kraju, poglądy swoje ujęła w szereg punktów, które wzięwszy pod uwagę, proponuje wysłanie memorjału na ręce p. Ministra Przemysłu i Handlu, który już opracowała:

Do Pana Ministra Przemysłu i Handlu

Na Zjeździe Delegatów Słowiańskich Związków Inżynierskich, zwołanem dnia 12 maja 1926 r. w Warszawie, zawiązano „Federa-

cję Inżynierów Słowiańskich" („FIS"). Po przyjęciu Statutu FIS'a, dokonaniu wyborów obradowano nad referatami opracowanymi przez poszczególne związki wchodzące w skład FIS'a a mianowicie:

- 1) O Normalizacji
- 2) O położeniu inżynierów i uprawnieniach ustawowych
- 3) O współpracach Federacji na terenie międzynarodowym
- 4) O literaturze technicznej.

W czasie dyskusji nad referatem czeskim „O Normalizacji" (który załączamy), wygłoszonym przez p. Juliša, przedstawiciela S. I. A. (Spolek Cesko-slovenskych inženýru a architektu), odczytano uchwałę III-go Zjazdu Delegatów Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych, którą Związek JWPanu Ministrowi niniejszym przedkłada:

Związek Polskich Zrzeszeń Technicznych, na wniosek swojej Komisji Standaryzacyjnej, przyszedł do przekonania, że konkluzje zawarte w końcowym ustępie referatu, będąc zredagowane w sposób ściśle rzeczowy, bardzo oględny i nader trafny, umożliwiają poparcie tych konkluzji.

Związek Polskich Zrzeszeń Technicznych z całym uznaniem odnosi się do inicjatywy, stworzonej przez końcowe konkluzje Spolek Cesko-slovenskych Inženýru o potrzebie współpracy narodów Słowiańskich w dziedzinie standaryzacji, uważając, że inicjatywa ta podjęta następnie przez zawiązaną Federację Słowiańską w przyszłości może dać bardzo realne i płodne w skutki rezultaty na polu zbliżenia gospodarczego narodów słowiańskich.

Prócz tego podczas wspomnianej dyskusji odczytano komunikat Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, który został zaproszony przez nas do udziału w pracach Zjazdu.

Ze względu na uchwałę Zjazdu i sytuację, wytworzoną temi uchwałami i zawiązaniem się FIS'a, zdaje się być rzeczą jaknajbardziej pożądaną i wskazaną, by Polski Związek Zrzeszeń Technicznych wszedł w jaknajbardziej ścisły i bezpośredni kontakt z pracami Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, tak by mógł bezpośrednio reprezentować i bronić poglądów i interesów P. K. N. na terenie Federacji Słowiańskiej.

Prosimy Pana Ministra, by Swoją decyzją zechciał nam umożliwić tę współpracę, bo dotychczas Polski Związek Zrzeszeń Technicznych nie miał swego przedstawiciela w Polskim Komitecie Normalizacyjnym, lecz jedynie tylko nasi delegaci byli zapraszani na posiedzenie Komisji Ogólnej. —

Sprawozdanie Zarządu przyjęto.

III. Sprawozdanie ze Zjazdu Organizacyjnego FIS'a (Federacja Słowiańskich Inżynierów) odczytuje p. St. Rodowicz:

Dnia 11 i 12 maja r. b. w Gmachu Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie odbył się Zjazd Organizacyjny Inżynierów Słowiańskich zwołany na podstawie uchwały Zjazdu Delegatów Polskich Zrzeszeń Technicznych w Wilnie w listopadzie 1925 roku, mający na celu utworzenie Federacji Związków Słowiańskich Zrzeszeń Technicznych.

Myśli utworzenia Federacji powstała w Pradze w czerwcu 1925 r. w czasie obchodu 60-cio lecia Związku Czeskosłowackich inżynierów.

Zjazd rozpoczął się 11-go maja o godz. 8-ej odczytem Arch. Stefana Szyllera — „Pierwiastek Słowiański w Architekturze Średniowiecznej”.

Program Zjazdu obejmował przyjęcie regulaminu Federacji oraz wybory Władz Federacji.

Na Zjazd zostały zgłoszone następujące referaty: przez Związek Inżynierów Czeskosłowackich — „O Normalizacji”, przez Związek Inżynierów Jugosłowiańskich „Współpraca Federacji na Terenie Międzynarodowym”, przez Związek Polskich Zrzeszeń Technicznych — „O położeniu Inżynierów i Uprawnieniach Ustawowych”, przez Związek Inżynierów Bułgarskich — „O Literaturze Technicznej w Krajach Słowiańskich”.

Szczegółowe protokoły Zjazdu zostały zamieszczone w Nr. 6 „Wiadomości Związku P. Z. T.”, 1926 roku.

Sprawa finansowa udziału Związku w FIS'ie przedstawia się jak następuje:

Statut FIS'a przewiduje podział kosztów pomiędzy Związki proporcjonalnie do liczby ich członków. Przypuszczając, że koszt wyniosą około 1.— Zł. za 1926 r., Zarząd Związku zwrócił się okólnikiem Nr. 12 do Stowarzyszeń z prośbą o przygotowanie rezerwy w wysokości $\frac{1}{2}$ Zł. od członka (patrz sprawozdanie Zarządu p. 2). W tymże okólniku jest wskazana konieczność podniesienia składek do 3.— Zł. od członka rocznie w celu pokrycia kosztów udziału Związku w Federacji, jak również kosztów udziału delegatów Związku w Zjazdach FIS'a.

Sprawozdanie zostało zaaprobowane.

IV. Sprawa II-go Ogólnego Zjazdu Polskich Techników Zrzeszonych.

P. Prezes St. Rybicki w imieniu Polskiego Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie powtarza zaproszenie, aby odbyć Zjazd Delegatów we Lwowie, z okazji 50-cio lecia Towarzystwa Politechnicznego w czasie obchodu Jubileuszu. Jednocześnie proponuje zwołać w tym czasie II-gi Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych, proponując, jako termin koniec maja lub początek czerwca 1927 r. Późniejszy termin byłby niedogodny, gdyż kolidowałoby z Targami Wschodnimi, co spowodowałoby brak wolnych lokali, zajęcie przez Targi całego szeregu techników z urzędów i z przemysłu.

Uwaga Zjazdu winna być skierowana na zagadnienia pracy gospodarczej.

Prócz tego proponuje, aby prosić Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie o wybranie wspólnie z Zarządem Związku Komisji w celu opracowania szczegółowego programu obrad Zjazdu.

P. St. Rodowicz rozwija zasady organizacji Zjazdu, uważając za konieczne, by referaty poruszające zagadnienia pracy gospodarczej były opracowane przez członków Związku wraz z zaproszonymi przedstawicielami przemysłu, rolnictwa i handlu. Następnie proponuje aby referaty łącznie z wnioskami były wydrukowane zawczasu w „Wiadomościach” i przesłane do wszystkich członków, tak aby repliki i uwagi mogły być zgłaszane na parę tygodni przed Zjazdem do specjalnej Komisji. Następnie proponuje, aby referent na Zjeździe streścił swój referat w krótkim przemówieniu (15 minut) jako zagajenie do dyskusji. Dyskusja prowadzona na podstawie regu-

laminu ustalonego na 1-ym Zjeździe pozwoliłaby wszystkim wypowiedzieć się i dać opinię ogółu o poszczególnych zagadnieniach.

Po dyskusji, w której zabierali głos pp. W. Maćkowiak, I. Kaczmarek, L. Nitsch, p. Prezes St. Rybicki sformułował następujące pięć pytań:

- 1) Czy II-gi Ogólny Zjazd ma się odbyć w końcu maja lub na początku czerwca 1927 r.
- 2) Czy ma się odbyć we Lwowie?
- 3) Czy prosić Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie, aby łącznie z Zarządem Związku utworzyło Komisję z prawem kooptacji dla opracowania porządku obrad?
- 4) Czy referaty mają być uprzednio drukowane i rozesłane?
- 5) Czy Zarząd będzie mógł zwołać Zjazd Delegatów przed tym terminem w razie potrzeby i oznaczyć dla niego miejsce?

Na wszystkie te 5 pytań Zjazd jednogłośnie odpowiedział twierdząco.

V. Sprawa utworzenia jednolitego Towarzystwa Technicznego.

Referuje p. St. Rodowicz. Streszcza dotychczasowy przebieg sprawy i przypomina uchwały w tym kierunku dotychczas powzięte. Następnie stwierdza, że Zarząd uważa, że sprawa utworzenia jednolitego T-wa jeszcze nie we wszystkich Stowarzyszeniach dojrzała i dlatego proponuje w imieniu Zarządu, aby jako następny etap w zwołaniu się, wprowadzić do Statutu zmiany, uzupełniające Zarząd Związku delegatami poszczególnych grup fachowych zarówno istniejących, jak i specjalnie przez Związek tworzonych.

P. L. Nitsch popiera zasadniczo myśl, jednak widzi trudności przy tworzeniu nowych grup fachowych przez Związek na wzór kolejowców lub elektryków, gdyż grupy takie nie płacące składek do Związku nie mogłyby być równorzędnymi członkami.

P. K. Gnoiński popiera całkowicie wniosek Zarządu przedstawiony przez p. St. Rodowicza, gdyż chodzi tu nie o przedstawicielstwo na Zjazdach, gdzie sprawy są decydowane ilością głosów, proporcjonalnie do wpłacanych składek, a jedynie o utworzenie grupy fachowej, któraby była wyrazicielką opinii kół fachowych.

P. I. Kaczmarek przemawia za utworzeniem możliwie najprędzej jednolitego Towarzystwa, podkreślając jego strony dodatnie.

P. Prezes St. Rybicki wyraża zdanie, że zorganizowanie jednolitego Towarzystwa, nie dla żadnych zysków prowincjonalnym Stowarzyszeniom, gdyż uważa, że kierowanie Towarzystwem z jednego miejsca będzie nie dość sprężyste. Proponuje utworzenie Komisji, któraby propozycję Zarządu przedyskutowała i sformułowała.

P. L. Polanowski proponuje, by sprawę uchwalenia jednolitego Towarzystwa postawić na porządek obrad następnego Zjazdu i zgłasza następujący wniosek:

„IV-ty Zjazd Delegatów uchwala, aby Zarząd przygotował na następny Zjazd Delegatów projekt Statutu Polskiego Towarzystwa Technicznego na podstawie zgłoszonych uwag poszczególnych Zrzeszeń i podda pod głosowanie V-go Zjazdu Delegatów”.

Wniosek został uchwalony jednogłośnie.

P. K. Gnoiński w imieniu Stowarzyszenia Elektrotechników popiera utworzenie jednolitego Towarzystwa.

P. F. Żaryn w imieniu Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie zaznacza, że otrzymał dyrektywy by przemawiać za utworzeniem jednolitego Towarzystwa, o ile nie będzie zasadniczego sprzeciwu i obawy przez to rozbicia Związku. Podkreśla, że rozumie, że główną przeszkodę stanowi niejednolity cenzus członków wymagany w poszczególnych Stowarzyszeniach.

P. B. Rzeczkowski proponuje, aby poszczególne Stowarzyszenia na piśmie złożyły swoje opinie, a zaś Zarząd na podstawie tych opinii wyciągnął odpowiednie wnioski.

P. St. Rodowicz odczytuje uchwałę I-go Zjazdu Delegatów w Lublinie, która brzmi jak następuje:

„Uważając, że powstanie Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych jest tylko etapem do zrealizowania Polskiego Towarzystwa Technicznego, że utworzenie takiego Towarzystwa jest tylko możliwe drogą zcalenia Stowarzyszeń Związkowych, że najbardziej powołaniem do tego jest Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie, — Zjazd ponownie zwraca się do Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie, o ponowne przejrzenie swego statutu i przystosowanie go do zakresu działań ogólnopolskiego stowarzyszenia” i proponuje wybranie specjalnej Komisji.

Do Komisji zostali wybrani pp. Nitsch, Kaczmarek, Łukaszewicz, Polanowski, Rodowicz i Rybicki.

Na następnym posiedzeniu Komisja przez swego przewodniczącego p. Prezesa zdała sprawę ze swych obrad. Okazało się, że wszyscy stali na stanowisku konieczności kontaktu z przedstawicielami fachowców, jednak 4 wypowiedziało się za tem, aby kontakt ten był nawiązany tylko w wypadkach, gdy chodzi o zagadnienia fachowe, a dwóch wypowiedziało się za przedstawicielstwem o charakterze stałym, zgadzając się na zmienność personalną powyższego stałego przedstawicielstwa.

Po dyskusji, w której brali udział pp. Gnoiński, Nitsch, Łukaszewicz, Rodowicz i Polanowski zostały wysunięte dwa pytania:

1) Czy współpraca delegatów ugrupowań fachowych z Zarządem jest wskazaną i obowiązkową?

Na to pytanie Zjazd dał jednogłośnie potwierdzającą odpowiedź.

2) Czy ugrupowania fachowców należące do Związku, mają prawo wysyłać stałych delegatów do Zarządu Związku na czas trwania kadencji (1 rok) i w tym celu czy ma Zarząd opracować zmiany Statutu i przedstawić je do zatwierdzenia?

Zjazd większością 26 przeciw 8 głosom dał odpowiedź potwierdzającą.

VI. Zmiana Statutu w związku ze zgłoszeniem o przyjęcie Zrzeszenia Techników z poza granic Rzeczypospolitej.

Referuje p. St. Rodowicz. Zgłosiło swój akces o przystąpienie do Związku Stowarzyszenie Inżynierów Polaków w Ameryce. Wobec tego należy zdecydować, czy Zjazd Delegatów uważa za możliwe przyjmować Polskie Stowarzyszenia z poza granic kraju w skład Związku, a jeżeli tak to w jakim charakterze, członków rzeczywistych czy członków korespondentów.

P. W. Maćkowiak zgłasza wniosek, aby uzyskać przy zmianie Statutu dla członków zagranicznych pełne prawa.

Wniosek zostaje przyjęty. Zjazd upoważnia Zarząd Związku do opracowania zmian Statutu i wystąpienia do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i ośrodków władz o ile tego zajdzie potrzeba w celu zalegalizowania tych zmian.

VII. Sprawy Pracy Gospodarczej.

Referuje p. prof. B. Deryng. Informuje o stanie prac w tym kierunku w poszczególnych ośrodkach. Zaznacza, że nadchodzi czas, gdy ośrodki będą mogły tę pracę uzgadniać. Przechodzi do omawiania programu przyszłego Ogólnego Zjazdu Techników Zrzeszonych, gdzie naczelnym zagadnieniem będzie praca gospodarna, referowana przez specjalistów tych dziedzin w rolnictwie, przemyśle i handlu. Uważa, że szczegóły ustali najlepiej uchwalona w p. IV Komisja, i przypomina zadania Pracy Gospodarczej przedłożone przez Kol. Rodowicza na pierwszym posiedzeniu Rady Gospodarczej w Warszawie, a które streszczają się w 4-ch następujących punktach a mianowicie:

- 1) Określenie planu gospodarczego zapotrzebowania;
- 2) Określenie planu pokrycia całkowitego zapotrzebowania;
- 3) Osiągnięcie planu pokrycia przy minimalnym zużyciu pracy i materiału;
- 4) Podniesienie wartości indywidualnej materiału ludzkiego w celu najwłaściwszego wyzyskania materiału ludzkiego (Najlepszy człowiek, najlepsza praca, najlepszy wynik).

P. prof. I. Radziszewski proponuje, aby wobec aktualności i szerokich ram tematów, mających być poruszanymi na Zjeździe, urządzić taki Zjazd wspólny z zainteresowanymi organizacjami gospodarczymi.

Myśl ta zyskała uznanie, jednak została sprecyzowana w ten sposób, aby organizacje gospodarcze brały udział w Zjeździe przez swych delegatów.

P. Prezes St. Rybicki proponuje aby przygotować na Zjazd referaty w sprawie programu komunikacyjnego lądowego i morskiego, o ile to ma związek z pracą gospodarną.

P. K. Gnoiński uważa, że warto aby już dzisiaj nasi przedstawiciele brali udział w Zjazdach pokrewnych organizacji poruszających zagadnienia pracy gospodarczej, lub związanych z nią.

P. F. Żaryn uważa, że ramy referatów nie powinny być za szerokie, a to w celu całkowitego ich opanowania.

P. W. Maćkowiak interesuje się kontaktem z takimi dziedzinami jak organizacją pracy i przemysłem wojennym.

P. St. Rodowicz proponuje, aby dla lepszych wyników nawiązać kontakt nie tylko z organizacjami, ale i z instytucjami rządowymi.

Wszystkie powyższe uwagi zalecono przyjąć Zarządowi do wiadomości.

VIII. Uwagi Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie w sprawie projektu Ustawy o Dostawach i Robotach na rzecz Skarbu Państwa.

Referuje p. prof. I. Radziszewski. Zaznacza, że Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie przyłącza się do opinii III-go Zjazdu Delegatów i przekłada jedynie, opracowane przez jednego

z członków Stowarzyszenia uwagi, które mogą być polecane przy opracowaniu rozporządzeń ministerjalnych.

Zdecydowano przekazać powyższe uwagi Komisji złożonej z delegatów którzy rozpatrywali tę sprawę na III-cim Zjeździe Delegatów. Do Komisji weszli pp. Bielicki, Kaczmarek, Łukaszewicz, Maćkowiak, Nitsch i Żaryn.

Komisja ta przedstawiła na następnym posiedzeniu następujący wniosek:

„IV-ty Zjazd, stojąc na stanowisku poprzedniej uchwały ze względów formalnych postanowił nie rozpatrywać poprawek do poszczególnych paragrafów rządowego projektu.

Ponieważ jednak w uwagach przedłożonych przez Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie znajduje się wiele słusznych myśli, przeto Zjazd uważa za pożądane, by uwagi powyższe przedłożono nieoficjalnie referentom rządowym“.

Wniosek ten jednogłośnie przyjęto.

IX. Sprawa reorganizacji ministerstw związanych ze sprawami technicznymi.

Pan Prezes Rybicki w przemówieniu zaznajamia delegatów ze stanem sprawy. A mianowicie, przypomina że oficjalne oświadczenie Rządu w Sejmie i Senacie, wygłoszone w lipcu oraz komunikaty Panów Ministrów Broniewskiego i Romockiego na konferencjach prasy zawierały zapowiedź zniesienia Ministerstwa Robót Publicznych i przyłączenia części agend do Ministerstwa Kolei, które miało być przekształcone na Ministerstwo Komunikacji. Reszta agend (melioracja, elektryfikacja, pomiary, gmachy rządowe i t. d.) miały być rozparcelowane pomiędzy sześć Ministerstw. Wobec uchwały Ogólnego Zjazdu Techników Polskich oświadczającego się przeciw parcelacji agend technicznych między nietechniczne Ministerstwa została, przez Prezydium Związku podjęta akcja w celu zapobieżenia zamierzonym zarządzeniom. Prezydium przedłożyło memorjał Rządowi i uzyskało zwołanie konferencji w Prezydium Rady Ministrów. Na tej konferencji Prezes Rybicki przedstawił niekorzyści połączone ze zniesieniem Ministerstwa Robót Publicznych i z rozdzieleniem jego agend między inne Ministerstwa i wskazał na potrzebę ugrupowania agend technicznych w dwóch Ministerstwach, z których jedno zawierałoby sprawy budowy, a drugie sprawy eksploatacji. Ministerstwo Kolei przekształcone na Ministerstwo Komunikacji przejęłoby w tym celu od Ministerstwa Robót Publicznych żeglugę śródlądową, a od Ministerstwa Przemysłu i Handlu zarząd poczt i telegrafów oraz żeglugę morską. Na tej konferencji miarodajne czynniki rządowe zdawały się przychylić do przedstawionej koncepcji z wyjątkiem przeniesienia żeglugi śródlądowej do Ministerstwa Komunikacji, której przejęcie przez Ministerstwo miałoby nastąpić w późniejszym terminie, skoro ta żegluga wykaże poważny rozwój.

X. W związku z odczytem kol. Siemiradzkiego „O Szkolnictwie Zawodowym“ i postawionym wnioskiem po ożywionej dyskusji uchwalono następujące wnioski:

1) Obecny system, uniemożliwiający uczniom szkół zawodowych przechodzenie do szkół wyższego typu w szczególności ucz-

niom średnich szkół technicznych do wyższych (politechnik), uważa IV-ty Zjazd Delegatów Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych za szkodliwy dla rozwoju Szkolnictwa Zawodowego i dla Państwa.

Uczniowie szkół zawodowych, po złożeniu uzupełniającego egzaminu z grupy przedmiotów humanistycznych, według programu ustalonego przez Min. W. R. i O. P., powinni być równouprawnieni z uczniami odpowiednich szkół ogólno-kształcących.

2) IV-ty Zjazd Delegatów Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych uważa za konieczne nadanie możliwości szkołom zawodowym angażowania nauczycieli ścisłych specjalistów (praktyków) na zasadzie specjalnych umów.

3) Uznając szczególne znaczenie szkolnictwa zawodowego IV-ty Zjazd Delegatów Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych prosi prezydium Związku o uczynienie według jego uznania odpowiednich kroków aby obie powyżej wymienione uchwały w jaknajkrótszym czasie zostały powołane do życia.

przesłać do Władz, wraz z opracowaniami motywami.

XI. Przyjęto wniosek, aby uchwały Zjazdów Delegatów w formie przystępnej umieszczać w prasie codziennej.

XII. Na wniosek p. I. Kaczmarka uchwalono wyrazić podziękowanie Redaktorowi „Wiadomości” p. St. Rodowiczowi za umieszczenie w nich projektu Ustawy Budowlanej.

Zamykając Zjazd p. Prezes St. Rybicki zaznaczył, że o ile zajdzie konieczność zwołania przed majem Zjazdu Delegatów to porozumie się o zwołanie go do Częstochowy lub Sosnowca.

SKRÓT ODCZYTU P. J. RUMMLA, WYGŁOSZONEGO W CZASIE IV ZJAZDU DELEGATÓW ZWIĄZKU P. Z. T. W BYDGOSZCZY.

W związku z akcją, zmierzającą do uporządkowania stosunków gospodarczych kraju, wysuwa się na czołowe miejsce sprawa morskiej żeglugi handlowej, której dotąd Polska nie posiada.

Jest koniecznem, aby przy udziale rzeczoznawców został opracowany plan rozwoju polskiej żeglugi, uzgodniony z planem gospodarczego rozwoju kraju.

Normalny rozwój żeglugi winien być oparty na inicjatywie i kapitałach prywatnych, którym należy okazać najdalej idące racjonalne poparcie.

Przy obecnych warunkach wydaje się najbardziej realnym oparcie żeglugi uregulowanej na eksporcie węgla, na współpracy z istniejącymi poważnemi **polskimi** przedsiębiorstwami transportowemi.

Co dotyczy linii regularnych, niezbędnych dla ustalenia stałych komunikacyj z ogromnemi środowiskami handlu światowego (rozszerzenia sieci polskich kolei żelaznych), jest obecnie wykluczeniem uzyskanie dla ich stworzenia kapitałów prywatnych, a zatem nie mogły by być uruchomione tylko przez Rząd, lecz na zasadach konsorcjalnych.

Za najbardziej aktualne należy uważać linje, łączące Anglię i porty kontynentu z Gdynią.

Udział obcych kapitałów w żegludze jest niepożądany, i te kapitały mogły by być dopuszczone tylko w zupełnie wyjątkowych wypadkach.

Narzędziem ekspansji gospodarczej może być tylko rzeczywistość polska żegluga. Fikcji nie potrzebujemy.

Podstawą naszej żeglugi może być tylko port w Gdyni.

Ze względu na wyjątkowe znaczenie portu w Gdyni dla gospodarczej przyszłości Polski, należy dołożyć wszelkich starań, aby budowa portu nie napotykała żadnych przeszkód i została przyspieszona. Obecny projekt portu jest zupełnie dobry.

Gdynia jest tym **punktem** na wybrzeżu, gdzie musi być skoncentrowana cała nasza akcja. Jest koniecznym istnienie na miejscu **kompetentnego**, decydującego organu, dokładnie obznajmionego z życiem gospodarczym kraju, handlu, przemysłu; transportem, który by był niebiurokratycznym czynnikiem rozwoju portu i tworzonego dla niego miasta.

Zadaniem jego musi być stworzenie w Gdyni samodzielnego polskiego środowiska handlowego i jaknajszysze zespolecie gospodarce Gdyni z całą Polską, czego dotąd niema.

Polityka Rządu pod względem portu i żeglugi winna być więcej zdecydowaną i unikać biurokratyzmu, zabijającego wszelką zdrową inicjatywę.

Interesującym się sprawami portu i żeglugi, zaleca się przeczytanie książki I. Rummla. — Gdynia — port Polski.

S P R A W O Z D A N I E

Krakowskiego Towarzystwa Technicznego za rok 1925/26.

Rok sprawozdawczy 49-ty.

Na początku roku ilość członków miejscowych	316
zamiejscowych	100
razem	416
zmarło 5	
wystąpiło 2	7
	409
Nowo przyjętych	34
	443
S t a n na dniu 30.V 1926	443
z tego miejscowych	334
zamiejscowych	109

Wystąpili: 1) Dr. Huber Maksymiljan, Prof. Politechn. we Lwowie,
2) Inż. Herdliczka Juljusz z Katowic.

Zmarli: 1) Inż. Barański Jan, emer. Radca Kolej. — członek Komisji Lustrac. 1911—1926, zmarł w jesieni 1925 r.
2) Inż. Stofa Wład., Radca Sekcji Telef. † XII. 1925.
3) Inż. Maywalt Zygmunt, emer. st. radca kol. † I. 1926.
4) Inż. Mildner Józef, geom. cyw. z Pilzna † VI. 1926.
5) Inż. Piekarski Onufry, Inż. Bud. Dróg Wod. czł. Komisji Lustrac. w r. 1910, 1914—1926 † VI. 1926.

Zebrań tygodniowych dla odczytów odbyło się 32, a to:

30.X. 1925. Dyr. Inż. Dudek Henryk: „Stan zdrojowisk Wojew. Krak. pod względem urządzeń techn.” — Po odczycie tym powołał Komitet pod przewodn. Prezesa T-wa (Kol. Dudek, Gałęzowski oraz z ramienia Tow. Balneologicznego Dr. Korczyński i Dr. Skórczewski), który odbył posiedzenie w dniu 24.XI 1925, w sprawie wypracowania wspólnie z T-wem Balneolog. memoriału do Rządu w spr. zdrojowisk. — Tow. Techn. przystąpiło na członka T-wa Balneologicznego.

6.XI.1925. Prof. Dr. Różański Adam: „Wyniki najnowszych badań chyżości przepływu wody w rzekach i kanałach”.

Po odczycie tym wywiązała się dyskusja, podczas której uchwalono wybrać Komitet celem wypracowania memoriału do Rządu w sprawie utworzenia stacji cechowniczej i Instytutu Hydrotechnicznego. Komitet ten pod przewodn. Prezesa w składzie: Kol. Czerwiński, Danek, Kłeczek, Langer, Poźniak, Różański i Sikorski odbył posiedzenie w dniu 10.XI.1925.

13.XI. Dyr. Inż. Marjan Prus Niewiadomski: „Różdżka czarodziejska”.

17.XI.1925. Inż. Jerzy Struszkiewicz i Prof. Dr. Kumaniecki Kazimierz: „Uwagi o projekcie Ustawy Budowlanej”.

W sprawie tej powołano ankietę. Komisja składająca się z pp. Kol. Kłeczka, Ronki, Romanowskiego, Wojtyczki, prof. D-ra Janiszewskiego (jako Delegata Tow. Hygienicznego) pod przewodnictwem Kol. Struszkiewicza odbyła 16 posiedzeń i opracowała szczegółowe Uwagi dotyczące projektu Ustawy Budowlanej, które Kol. Struszkiewicz jako Delegat Tow. Technicznego przedłożył w myśl życzenia Związku Pol. Zrzeszeń Technicznych na posiedzeniu Komisji Delegatów Fachowych w spr. Projektu Ustawy Budowlanej w Warszawie w dniu 13.II b. r. Uwagi te zostały użyte przy opracowaniu ostatecznego projektu dla Min. Robót Publ.

20.XI.1925. Hessel Ludwik: „Możliwość gospodarczej ekspansji Polski w Połudn. Ameryce (Brazylji)”.

27.XI.1925. Dr. Łoziński Wal.: „Nasz bilans gospodarczy i narodowy w przemyśle na Górnym Śląsku”.

Powołana w tej sprawie Komisja pod przewodnictwem Prezesa — Kol. Drobniak, Czapliński, Dr. Łoziński, Poseł Mianowski — odbyła 2 posiedzenia.

4.XII.1925. Podpułk. Dr. Nadolski: „Wojna chemiczna”.

11.XII.1925. Dr. Inż. Jan Krauze: „Sprawozdanie z II Międzynar. Kongresu Nauk. Organizacji Pracy w Brukseli”.

18.XII.1925. Dr. Jan Zieleniewski: „Tyloryzm, a naukowa organizacja pracy”.

8.I.1926. Dr. Inż. Biegeleisen Bronisław: „O podstawach organizacji pracy”.

Z okazji powyższych odczytów jak również odczytu w dn. 22.I na temat Organizacji Pracy i psychotechnicznego badania zwołano ankietę na dz. 4.II b. r. z udziałem: Dra Inż. J. Krauzego, Dra Beresa Rudolfa, Dra Inż. Dolińskiego Jarosława, Dra Medyńskiego, Dra Biegeleisena, Dra Zieleniewskiego Jana i Dyr. Tora Eug. Na posiedzeniu tem wybrano Wydział Organizacji Pracy, w skład którego weszli: Prezes Towarzystwa Techn. oraz Przewodniczący Koła Organizacji Pracy przy K. T. T. Dr. Inż. Krauze Jan, imieniem Izby Handlowej

Przemysł. Dr. Beres Rudolf, im. Muzeum Techn.-Przem. Dyr. Inż. Tor Eug., im. Wielkiego Przemysłu Dr. J. Zieleniewski. Agendy tegoż Wydziału oddano Inzbie Handlowej.

15.I.1926. Inż. Czerwiński Jan: „Sprawozdanie ze Zjazdu Delegatów Zrzeszeń Technicznych w Wilnie.”

22.I.1926. Dr. Medyński Władysław: „Naukowa Organizacja Pracy a Psychotechnika.”

29.I.1926. Inż. Józef Francos: „Nowy system budowy mostu na Wiśle w Krakowie”.

5.II.1926. Dr. Wal. Goetel: „Dlaczego nie eksploatować granitu tatrzańskiego, natomiast eksploatować andezyt pieniński”.

Dr. Inż. Ludwik Kowalski: „Andezyt kamieniołomów w Kluskowcach koło Czorsztyna” (z obraz. świetln.).

12.II.1926. Prof. Dr. Inż. Różański Adam: „Meljoracje w Czechach” (Sprawozd. z podróży).

19.II.1926. Prof. Dr. Inż. Różański Adam: „Meljoracje w Czechach” (Sprawozd. z podróży) C. d.

26.II.1926. Dyr. Inż. Marjan Prus Niewiadomski: „Trudności technika przy budowie tuneli”.

5.III.1926. Inż. Wacław Krzyżanowski i Prof. Uniw. Jag. Michał Siedlecki: „Nowy Gmach w Krakowie YMCA i jej działalność” (obr. świetln.).

12.III.1926. Dr. Walery Goetel: „Dyskusja nad wygłoszonymi w dniu 5.I referatami na temat eksploatacji granitu tatrzańskiego i andezytu pienińskiego”.

Dalszy ciąg dyskusji w tej sprawie odłożono na życzenie Dra Goetla do jesieni.

19.III.1926. Inż. Stefan Polański: „Stal-beton i jego zastosowanie”.

26.III.1926. Prof. Inż. Modzelewski Józef: „O miedzi”.

9.IV.1926. Inż. Jerzy Tokarski: „Warsztaty mechaniczne Zakładów Wodociągowych”.

16.IV.1926. Inż. Skalka Józef: „Nasze najpilniejsze zadania gospodarcze”.

23.IV.1926. Dyskusja nad wnioskiem Woł. Stow. Techników o zajmowaniu 2 stanowisk przez inżynierów rządowych i samorządowych.

29.IV.1926. Prof. Inż. Wład. Łoskiewicz: „Czy możliwym jest stworzenie przemysłu glinowego w Polsce” (z przezrociami).

5.V.1926. Prof. Dr. Inż. Deryng Bohdan z Warszawy: „Linje rozwojowe Niemiec powojennych w stosunku do zagadnienia samowystarczalności gospodarczej”.

6.V.1926. Arch. Stryjeński Tadeusz: „Sprawa budowy Muzeum Narodowego w Krakowie”.

17.V.1926. (w Instytucie Chemicznym) Inż. W. Płużański z Warszawy: „Warunki rozwoju polskiego przemysłu chemicznego”.

Dyr. A. Szeunert ze Zgierza: „Organizacja handlowa i techniczna rosyjskiego przemysłu chemicznego. Na podstawie wrażeń własnych z podróży do Rosji Sowieckiej”.

21.V.1926. Inż. R. Minchejmer z Warszawy: „Kongresy Drogowe”.

28.V.1926. Arch. Stryjeński Tadeusz: „O umieszczeniu Muzeum Narod. na Wawelu” — Dalszy ciąg dyskusji.

4.VI.1926. Dalszy ciąg dyskusji „O umieszczeniu Muzeum Narodowego na Wawelu”.

Sprawę tę odłożono jeszcze do jesieni.

2.VII.1926. Inż. Wł. Sperro: „Ochrona przedmiotów łatwopalnych przeciwko ogniowi“.

W sprawie przysłanego przez Magistrat (w listopadzie ub. r.) memorjału Dra Kleina co do rozwinięcia reklamy i usystematyzowania posady konserwatora przy Budownictwie Miej. wybrano Komisję: Kol. Nitsch, Struszkiewicz, Tor oraz zaproszono Konserwatora rządowego p. Szydłowskiego, która na posiedzeniu odbytem pod przewodn. Prezesa w dniu 16.XI.1925 wyraziła swoje zapatrywania w tej sprawie — mianując referentem na ankietę w Budownictwie Miej. Kol. Struszkiewicza.

Na skutek propozycji Związku Zrzeszeń Technicznych co do utworzenia w Krakowie Rady Zrzeszeń Gospodarczych zwołano 2 posiedzenia organizacyjne (I-sze z udziałem Prezesa Zw. Zrzeszeń Techn. Inż. Stan. Rybickiego), poczem w dniu 20.V b. r. utworzono Radę Zrzeszeń Gospodarczych, w skład której weszli zastępcy:

Izby Handlowej i Przemysłowej,
Związku Przemysłowców,
Krak. Kongregacji Kupieckiej,
Związku Stowarzyszeń Kupieckich Zach. Małopolski,
Kraj. Związku Izb i Stowarzyszeń Rękodzielniczych,
Związku Ziemian,
Krak. Komitetu Związku Banków w Polsce,
Krak. Towarzystwa Technicznego,
Stow. Pol. Inżynierów Górniczych i Hutniczych,
Pol. Towarzystwa Ekonomicznego,
Pol. Tow. Balneologicznego.

Przewodniczącym Rady obrano Prezydenta Izby Handl. i Przemyskowej Tadeusza Epsteina, jego zastępcami wiceprezesa Związku Banków Dyr. Wacława Konderskiego i wiceprezesa Związku Ziemian Władysława Kępińskiego, sekretarzem Prezesa Towarzystwa Technicznego. Ogłoszono enuncjację w sprawie pacyfikacji stosunków politycznych, — stabilizacji waluty oraz ściślejszego współdziałania czynników rządowych z fachowymi przedstawicielami świata gospodarczego. Agendy R. Z. G. prowadzi Krak. Towarzystwo Techniczne.

12.IV. Delegacja w osobach Prezesa, Kol. Nitscha i Czerwińskiego do Prezydenta Miasta Ostrowskiego w sprawie akcji złączenia Sosnowca z Krakowem (Wniosek Prezesa — uchw. Wydziału z 8.IV).

Ogółem poza odczytami odbyło się w roku bieżącym 24 posiedzeń, i Doroczne Walne Zgromadzenie w dniu 3.XI.1925 r.

Wycieczki.

1. do robót tramwajowych w Podgórzu przy ul. Kalwaryjskiej,
 2. do Zakładu Pomp Wodociągowych w Bielanych,
 3. do Mostu I-go na Wiśle,
 4. do robót żel.-bet. u Ilustr. Kurjera Codziennego,
 5. do Warsztatów Zakładów Wodociągowych,
 6. do Rudawy celem zwiedzenia robót regulacyjnych Rudawy.
- W maju podejmowano wycieczkę Inżynierów-Doradców.

Wydział wybrany na Wal. Zgromadzeniu w dniu 3.XI.1925 r. zorganizował się w dniu 10.XI ub. r. wybierając na Sekretarza Kol. To-

karskiego — zastępcę Kol. Tora, Skarbnika Kol. Pirgo — zast. Kijaka, Gospodarza Kol. Skąpskiego — zast. Francki, Bibliotekarza Kol. Ciechanowskiego — zast. Struszkiewicz. Do Komisji Odczyt. weszli: Prezes, Kol. Krawczyk, Tor i Kostecki.

Posiedzeń Wydziału odbyło się 13.

Posiedzeń Koła Elektrotechników 14.

Biblioteka i czytelnia.

Czytelnia znacznie wzbogacona w czasopisma, obecnie liczy 39, w tem 11 ogólnych, reszta fachowe. Na wszystkie czasopisma zakupiono teczki na stoły.

Biblioteka (z wyjątkiem czasopism) ostatecznie uporządkowana przez Kol. Ciechanowskiego oraz sporządzony katalog kartkowy. 550 dzieł w 770 tomach. Od p. Dyr. Jaszczurowskiego otrzymała biblioteka w darze 10-tomowy „Technisches Wörterbuch“ (Karmarsch u. Heeren's).

ZE STOWARZYSZENIA TECHNIKÓW POLSKICH W WARSZAWIE.

W dniu 15.X inż. Antoni Eyger wygłosił odczyt na temat: „Współczesny przemysł cementowy“. Odczyt był ilustrowany przezręczami. Na ogólną produkcję 100 milionów tonn, Polska produkuje 1,2 miliona tonn. Zużycie cementu na głowę w Polsce 16 kg. w Ameryce 200 kg. Cement polski z powodu zastoju budowlanego jest eksportowany.

Eksport cementu odbywa się drogą kolejową.

22.X. inż. Baniewicz wygłosił odczyt: „Stan obecny budowy kolei elektrycznej Warszawa—Gdańsk“ i inż. Kwinto: „Jak się zapowiada stan gospodarki polskiej“.

29.X. zebranie dyskusyjne na temat: „O manifestcie finansistów“ Referował p. prof. M. Chorzewski. W dyskusji zabierali głos: prof. Drewnowski i inż. Kwinto. Podkreślono ważne znaczenie manifestu, jednak jest on dogodny dla Państw silnych. Wolny handel może godzić w zagadnienie Obrony Państwa. Idee, wypowiedziane w manifestcie, należą do dalekiej przyszłości, jak sprawa powszechnego pokoju przy ogólnej tendencji do zbrojeń.

5.X. inż. Piotr Drzewiecki wygłosił odczyt na temat: „Ameryka w opinii angielskich Związków Zawodowych“. Podstawą do odczytu posłużył referat z wycieczki do Ameryki przedstawicieli Związków Zawodowych w Anglii. Prelegent podkreślił, że w Stanach Zjednoczonych walka klas nie istnieje.

12.X. inż. Z. Słomiński wygłosił odczyt p. t. „Rozbiórka Saboru na Placu Saskim“. Prelegent przytoczył historję rozbiórki, wykonanej w ciągu 130 dni roboczych przez Magistrat i podał następnie sprawozdanie techniczne z budowy, oraz wyświetlił szereg przezroczy i zdjęć kinematograficznych ilustrujących znakomicie metody pracy.

19.X. inż. Eugenjusz Berger wygłosił odczyt na temat: „Zastosowanie gazów bojowych w czasie pokoju“. Zastosowanie gazów (chloru) do tępienia szkodników (owadów, szczurów i pasożytów). Odczyt ilustrowany przezręczami, wzbudził wielkie zainteresowanie.

ODEZWA

nowopowstającego „Koła Sportowego“ przy Stowarzyszeniu Techników w Warszawie.

Przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie tworzy się „Koło sportowe“, mające na celu uprawianie w oddzielnych sekcjach wszelkich odmian sportów fizycznych, jako to: gimnastyki, lekkiej atletyki, boks, piłki nożnej, tennisu, żeglarstwa, wioślarstwa, pływania, fechtunku, strzelnictwa z myśliwstwem, narciarstwa, łyżwiarstwa, kolarstwa, konnej jazdy i t. p.

W myśl §§ 9 i 10 projektu regulaminu Koła: *członkami* Koła mogą być wszyscy członkowie Stow. Techn. Pol. w Warszawie; *gośćmi stałymi*: a) członkowie stowarzyszeń, zrzeszonych w Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych, b) goście stali Stow. Techn. w Warszawie oraz c) członkowie rodzin stowarzyszonych.

W celu zorientowanie się w ilości i wyrobieniu sportowem zwolenników, którzy mogą mieć chęć zapisania się do wyżej wymienionych lub pożądaných Sekcji, uprzejmie prosimy Szanownych Kolegów o nadesłanie *odwrotną pocztą* pod adresem: „Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie, Czackiego 3 — Koło Sportowe“ odpowiedzi na następujące pytania:

1. czy ma Kolega zamiar zapisać się i do jakiej sekcji;
2. ile osób (kobiet czy mężczyzn) w charakterze gości stałych miałby Kolega zamiar polecić, jako kandydatów i do jakich sekcji;

ze specjalnem, możliwie szczegółowem określeniem i podaniem adresów tych osób, które w jakiejś gałęzi sportu są *lub były specjalnie zaawansowane*.

Jeżeli by Szanownym Kolegóm nawinęły się jakieś praktyczne projekty i uwagi w związku z niniejszą sprawą, uprzejmie prosimy o łaskawe podzielenie się nimi przy nadsyłaniu odpowiedzi.

Bliższych informacji udziela: Kol. J. Wadzyński, tel. 85-10, lub w Stow. Techników w dniu powszednie od 4 — 4^{1/2} pp.

Czołem!

za Komitet Organizacyjny

J. Wadzyński i B. Nowakowski.

ZARZĄD ZWIĄZKU POLSKICH ZRZESZEŃ TECHNICZNYCH

zawiadamia członków, że zgodnie z uchwałą IV-go Zjazdu Delegatów, powołał Komisję, która opracowała już program

II-go Zjazdu Polskich Techników Zrzeszonych,
który ma odbyć się w początkach czerwca 1927 r. we Lwowie pod hasłem
„Pracy Gospodarnej”.

W numerze grudniowym podamy szczegóły.

Wydawca Związek P Zrzesz. Techn.

Redaktor Inż. Stanisław Rodowicz.

Drukarnia Techniczna Sp. Akc., w Warszawie, Czackiego 3—5.